

HOOFDELIJKE AANSPRAKELIJKHEID VOOR RSZ EN DE FISCUS

De laatste tijd werden we een paar keer gecontacteerd door land- en tuinbouwers die een aangetekend schrijven ontvingen van de RSZ waarin zij aansprakelijk werden gesteld voor de betaling van de verschuldigde RSZ-bijdragen van een aannemer op wie ze vroeger een beroep hadden gedaan. Het systeem van de hoofdelijke aansprakelijkheid is nog onvoldoende gekend. Vandaar dat we in deze bijdrage de essentie van de regeling nog eens toelichten.

..... FISCALITEIT

Chris Botterman, coördinator Sociale Zaken

Er bestaat in België sinds enige tijd een regeling in toepassing waarvan een opdrachtgever van werken in onroerende staat hoofdelijk aansprakelijk kan zijn voor sociale en fiscale schulden van zijn medecontractant-aannemer. In de loop van 2012 heeft de programmawet van 29 maart nu ook een mechanisme van getrapte aansprakelijkheid ingevoerd. Daardoor kunnen aannemers of onderaannemers ook hoofdelijk aansprakelijk worden gesteld voor sociale en fiscale schulden van een verdere (onder-)aannemer in de keten die in gebreke zou blijven. Vandaar ook de term 'ketenaansprakelijkheid'. Het gevaar dat men geconfronteerd wordt en de hoofdelijke aansprakelijkheid houdt in dat een opdrachtgever van werken, die een beroep doet op een aannemer, goed moet oppassen en zeer zorgvuldig te werk moet gaan. Wanneer men bijvoorbeeld niet nagaat of de (onder-)aannemer al dan niet schulden heeft bij de RSZ of bij de fiscus, kan dit zeer onaangename gevolgen hebben en riskeert men een tweede keer te moeten betalen!

Registratie niet belangrijk meer!

Vroeger werd vaak gesteld dat het zeer belangrijk was om na te gaan of de aannemer al dan niet geregistreerd was. Dat punt was essentieel én alle mogelijke gevolgen

en sanctieringen waren daaraan gekoppeld. Het verwijzen naar de registratie in hoofde van de aannemer wordt niet langer aanvaard door het Europees Hof van Justitie. België moest zijn wetgeving op dit punt dus aanpassen. Vandaag bestaat er in hoofde van de opdrachtgever van de werken nog één belangrijke vraag, namelijk heeft de aannemer al dan niet sociale of fiscale schulden. Voor zover dergelijke schulden bestaan, moet de opdrachtgever bepaalde inhoudingen doen alvorens de facturen te betalen. Wanneer deze inhoudingen niet of niet in een voldoende mate zouden gebeuren, is de bouwheer-opdrachtgever hoofdelijk aansprakelijk! Er geldt een hoofdelijke aansprakelijkheid, zowel voor schulden inzake de sociale zekerheid als wat de fiscaliteit betreft. Het is belangrijk te benadrukken dat het sociale en fiscale luik volledig los van elkaar functioneren. Het is dus mogelijk dat er een hoofdelijke aansprakelijkheid is voor slechts één van de twee regelingen.

Niet voor privépersonen

Er moet worden opgemerkt dat de inhoudingsplicht én de hoofdelijke aansprakelijkheid niet van toepassing zijn wanneer de opdrachtgever van de werken een privépersoon is die alleen voor privédoeleinden werken laat uitvoeren. Daarentegen gelden de nieuwe regels wel bij de uitvoering van alle werken in onroerende staat, zelfs in het geval de aannemer niet ressorteert onder de bouwsector. De voorziene regels zijn dus veel ruimer dan al-

leen maar bouwwerken. Alle werken in onroerende staat zijn gevisieerd: dus ook installatiewerken, grondwerken, werken aan wortel- en takvaste planten. Omdat nagenoeg alle werkzaamheden in de land- en tuinbouw werken zijn in onroerende staat, moeten wij zeker met deze regels rekening houden.

Fiscale schulden

Inhouding. Wanneer vastgesteld wordt dat een aannemer fiscale schulden heeft, geldt er een verplichting tot inhouding en doorstorting van 15% van het bedrag van de factuur (exclusief btw) bij elke betaling aan een aannemer of onderaannemer van werkzaamheden in onroerende staat. Zoals hoger gesteld, is het niet meer relevant na te gaan of de betrokken aannemer geregistreerd is.

Hoofdelijke aansprakelijkheid. Voor zover de opdrachtgever van de werken de hierboven vermelde inhouding én doorstorting niet of niet correct zou doen, kan hij hoofdelijk aansprakelijk worden gesteld voor de fiscale schulden van deze aannemer of onderaannemer ten belope van 35% van de totale prijs van de werken (exclusief btw). Er is evenwel een regeling uitgewerkt die moet vermijden dat, bij de samenloop van de hoofdelijke aansprakelijkheid op fiscaal en sociaal vlak, 100% van het bedrag van de betrokken werken zou overschreden worden. De hoofdelijke aansprakelijkheid van de opdrachtgever

AANNEMERS OF ONDERAANNEMERS KUNNEN OOK HOOFDELIJK AANSPRAKELIJK WORDEN GESTELD VOOR SOCIALE EN FISCALE SCHULDEN VAN EEN VERDERE (ONDER)AANNEMER IN DE KETEN DIE IN GEBREKE ZOU BLIJVEN.

of van de (hoofd)aannemer is echter beperkt tot de totale prijs van de werken die werden toevertrouwd aan de aannemer of aan de onderaannemer (exclusief btw). Er is bijkomend een beperking tot 65% van de werken exclusief btw wanneer de hoofdelijke aansprakelijkheid voor fiscale schulden wordt ingeroepen ten aanzien van dezelfde opdrachtgever of aannemer.

Gegevensbank. Het is mogelijk om de gegevensbank van de FOD Financiën te raadplegen. In deze databank kan men nagaan of een bepaalde aannemer al dan niet fiscale schulden heeft. Om redenen van vertrouwelijkheid geeft de gegevensbank geen duidelijk zicht op de juiste omvang en het juiste bedrag van de schuld van een onderneming. Men krijgt twee duidelijke antwoorden namelijk 'ja' (dit wil zeggen: er is een inhoudingsplicht) of 'neen' (er is geen inhoudingsplicht). Je kan de gegevensbank raadplegen op de website www.minfin.fgov.be. Je moet eerst de rubriek 'My minfin' aanklikken > my minfin zonder authenticatie > e-services > consulteren. De toegang tot de informatie gebeurt aan de hand van het ondernemingsnummer van de aannemer in de kruispuntbank van de ondernemingen. Als bewijs van de consultatie is het aan te bevelen om een afdruk van het antwoord (inhoudingsplicht ja of neen) bij te houden. Wanneer op het scherm als antwoord zou gegeven worden dat de bedoelde aannemer 'niet gekend' is in de gegevensbank, moet de opdrachtgever wanneer het gaat over werken in onroerende staat, handelen alsof het antwoord 'ja' is en er dus een inhoudingsplicht bestaat.

Inhouding. Wanneer op de vraag inzake de inhoudingsplicht 'ja' wordt geantwoord, moet men als volgt te werk gaan. Indien het bedrag op de te betalen factuur kleiner is dan 7143 euro (zonder btw) is de inhouding en doorstorting van 15% verplicht. Is de te betalen factuur groter of gelijk aan 5143 euro (zonder btw), dan moet aan de aannemer een attest gevraagd worden waarop het exacte bedrag van de schuld wordt vermeld. De aannemer kan een dergelijk attest krijgen bij de bevoegde ambtenaar van Financiën. Wanneer de schuld die op dit attest vermeld wordt kleiner is dan de berekende inhouding, dan mag de storting beperkt worden tot het bedrag van de schuld. Is de schuld groter dan de inhouding die zou moeten gebeuren, of voor zover de aannemer geen attest kan of wil voorleggen, moet de bouwheer-opdrachtgever wel de inhouding van 15% doen.

SOCIALE SCHULDEN IS EEN ZEER RUIM BEGRIP EN HEEFT OOK BETREKKING OP DE EVENTUELE SCHULDEN VAN DERDEN WAARVOOR DE AANNEMER HOOFDELIJK AANSPRAKELIJK IS.

Storting. De te verrichten inhouding moet overgeschreven worden op de rekening van het ontvangkantoor Bijzondere ontvangsten, IBAN BE 33 6792 0023 2046, BIC PCRQBEBB. Je moet het ondernemingsnummer van de aannemer, het bedrag en datum van de factuur waarop de storting betrekking heeft en de naam van de aannemer vermelden. Er moet ook een kopie van de factuur naar het vermelde ontvangkantoor worden gestuurd.

Sociale schulden

Schulden. Er moet niet alleen rekening gehouden worden met de te betalen sociale bijdragen in hoofde van de aannemer. Ook de boetes en bijdrageopslagen die de aannemer heeft opgelopen, moeten in aanmerking worden genomen. Ook het niet (correct) betalen van de voorschotten aan de RSZ of het in gebreke blijven van het naleven van bepaalde sectorale voorschriften voor ondernemingen uit de bouwsector (bijvoorbeeld stortingen in verband met het zegelstelsel) worden bedoeld. Ten slotte kan de aannemer zelf ook hoofdelijk aansprakelijk gesteld zijn voor de sociale schulden bij zijn onderaannemer. Je merkt dus op dat de notie sociale schulden een zeer ruim begrip is en ook betrekking heeft op de eventuele schulden van derden waarvoor de aannemer hoofdelijk aansprakelijk is. Het is bovendien zo dat de hoofdelijke aansprakelijkheid niet alleen geldt voor sociale schulden die bestonden op het ogenblik van het afsluiten van de overeenkomst, maar ook voor schulden die nadien, tijdens de uitvoering van de overeenkomst, ontstaan zijn.

Gegevensbank. Om na te gaan of een aannemer waarop men een beroep doet voor werken in onroerende staat (en dit begrip is dus ruimer dan alleen de bouwsector), al dan niet schulden heeft, kan men terecht op de website van de sociale zekerheid: www.socialezekerheid.be. Voor iedere onderneming die actief is als werkgever in België en het uitvoeren van werken in onroerende staat als haar normale activiteit heeft, wordt een attest artikel 30bis aangemaakt. De attesten 30bis kunnen als volgt worden aangevraagd via de site van de sociale zekerheid www.socialezekerheid.be > aannemers onroerend goed > artikel 30bis > inhoudingsplicht > consulteren inhoudingsplicht sociale zekerheid. Wanneer men de site consulteert, zijn er drie antwoorden mogelijk:

- > Inhoudingsplicht sociale zekerheid: neen
Dit houdt in dat de volledige factuur aan de aannemer mag betaald worden zonder enige inhouding. Op het attest wordt vermeld tot wanneer de vrijstelling geldt.
- > Inhoudingsplicht sociale zekerheid: ja
Een dergelijk antwoord bevestigt het bestaan van sociale schulden in hoofde van de aannemer. Op de factuur moet een inhouding gebeuren van 35%. Deze som moet doorgestort worden aan de RSZ op het rekeningnummer 679-000192-95. Bij een betaling hoger of gelijk aan 7143 euro kan de inhouding beperkt worden tot de werkelijke schuld van de aannemer. In het geval de aannemer vraagt om de inhouding te beperken, moet hij aan zijn medecontractant een attest voorleggen uitgaande van de RSZ dat het juiste bedrag voor de sociale schulden weergeeft.
- > Geen gegeven artikel 30bis beschikbaar
Dit antwoord houdt in dat het gaat om een aannemer zonder personeel of om een buitenlandse onderneming die voor al haar werknemers detachingsdocumenten kan voorleggen (dit wil zeggen dat de socialezekerheidsbijdragen in het land van herkomst kunnen betaald worden). In dit geval mag de betaling van de facturen gebeuren zonder inhouding van de RSZ.

Hoofdelijke aansprakelijkheid. Het uitgangspunt is dat de opdrachtgever kan aangesproken worden om de sociale schulden van de aannemer te voldoen, wanneer de voorziene inhoudingen en doorstortingen niet of niet correct gebeuren op het ogenblik van de betaling van de facturen. Daarnaast geldt er ook een bijkomende voorwaarde, namelijk dat de aannemer reeds sociale schulden moet hebben op het ogenblik van het afsluiten van de aannemingsovereenkomst. Voor de toepassing van de hoofdelijke aansprakelijkheid is dus ook het moment

van het afsluiten van de overeenkomst cruciaal! Er zijn dus twee beoordelingsmomenten: wanneer men bij het aangaan van de overeenkomst (eerste moment) constateert dat de aannemer sociale schulden heeft, én dan ook bij de betaling van de factuur (tweede moment) na laat op een correcte manier de voorziene inhoudingen te doen, kan men als opdrachtgever voor de werken hoofdelijk aansprakelijk zijn. Deze hoofdelijke aansprakelijkheid kan oplopen tot 100% van de waarde van de uitgevoerde werken. Het is dus als opdrachtgever van de werken belangrijk op deze twee momenten na te gaan of de aannemer al dan niet sociale schulden heeft. Wanneer er twee keer een knipperlicht verschijnt, moet men zeer nauwkeurig de inhouding van 35% toepassen! Wanneer er op het ogenblik van het afsluiten van de aannemingsovereenkomst geen sociale schulden bestaan, maar wel op het moment van de betaling van de factuur, moet wel de inhouding gebeuren. Maar voor zover de inhouding niet correct zou gebeuren, geldt er geen hoofdelijke aansprakelijkheid. Er wordt in dit geval alleen een boete toegepast die gelijk is aan het bedrag dat moest worden ingehouden. Voor alle duidelijkheid moet erop gewezen worden dat deze boete ook kan opgelegd worden in het geval van een hoofdelijke aansprakelijkheid.

Getrapte of ketenaansprakelijkheid. Sinds 16 april van vorig jaar geldt er in ons land ook een regeling van getrapte hoofdelijke aansprakelijkheid. Daardoor kunnen (onder)aannemers die 'boven' een in gebreke blijvende (onder)aannemer staan in de volgorde van de (onder)aannemers mede hoofdelijk aansprakelijk zijn. Bij de toepassing van deze getrapte- of ketenaansprakelijkheid, wordt de chronologische volgorde gerespecteerd. Dit betekent dat eerst de aannemer die een beroep heeft gedaan op een nalatige onderaannemer wordt aange-

HET SYSTEEM VAN DE HOOFDELIJKE AANSPRAKELIJKHEID IS NOG ONVOLDOENDE GEKEND.

sproken, vooraleer verder op te klimmen in de keten. Er moet aan toegevoegd worden dat de ketenaansprakelijkheid in de praktijk nog niet vaak wordt ingeroepen. Er moeten ook nog een aantal uitvoeringsbesluiten gepubliceerd worden.

Limosa. Er moet bovendien worden herinnerd dat iedere zelfstandige of aannemer die van buiten België komt en die hier één of andere activiteit wil verrichten, zich in Limosa moet melden bij de Belgische administratie. De Limosamelding houdt in dat de aannemer-zelfstandige (1) zichzelf moet identificeren, (2) moet meegeven voor wie hij een activiteit zal verrichten, (3) hoeveel tijd dat in beslag zal nemen en (4) ten slotte wie er nog met hem (als loontrekkende of als zelfstandige) daarbij zal betrokken worden. De medecontractant van de werken moet controleren of de aannemer een attest van Limosa-aangifte (het zogenaamde L1-attest) kan voorleggen. Is dat niet het geval, dan moet de medecontractant zelf een Limosa-aangifte doen voor rekening van de aannemer. Gebeurt dit niet, dan kan de medecontractant verantwoordelijk worden gesteld.

Conclusie

Zoals blijkt uit deze bijdrage, is een grote waakzaamheid geboden wanneer men een beroep doet op een aannemer voor de uitvoering van werken in onroerende staat. Het is essentieel om na te gaan of de aannemer sociale of fiscale schulden heeft. De vermelde inhoudingen moeten zeer zorgvuldig gebeuren om te vermijden dat men hoofdelijk aansprakelijk geacht wordt en riskeert een tweede keer te moeten betalen. ■